

Waar was Van Ginneken mee bezig in 1919 en hoe kreeg dat zijn weerklink in 2014?

Jacques van Ginneken is in 1919 precies negen jaar priester. Voor dat jaar heeft hij zijn handen vol aan zijn studies: in 1907 was hij cum laude gepromoveerd op *Principes de linguistique psychologique*. Zijn belangstelling voor taal heeft hij zijn leven lang gehouden en dan bijzonder gericht op wat er gebeurt als mensen met elkaar van gedachten wisselen:

- Waar komt hun denken vandaan?
- Hoe kun je bevorderen dat verschillende bevolkingsgroepen elkaar leren verstaan?
- Hoe doen mensen dat uit zichzelf? Hoe maken zij eigen gaven productief?
- Welke remmingen hebben zij naar elkaar toe?
- Waar komen deze vandaan?

In 1919 verscheen, mede rond dergelijke vragen, zijn boek *Gebaar, gelaat en klankexpressie*.

Thans, in 2014 vragen we ons af: wat zijn nú de kansen om 'te verheffen' datgene waar mensen van leven?

Wat betekent een woord als 'verheffen' bij Van Ginneken? En waar denken wij nu aan: wat vraagt in een mensenleven om opgetild te worden, dieper aanvaard? Wat roept om verandering in een maatschappelijke situatie? Wie of wat is daarbij behulpzaam? Wat is van Ginneken daarin doende geweest? Uit welke inspiratie en bevoegdheid? En wat volgde uit zijn initiatieven? Om wat dichterbij te kijken, nemen we twee ijkpunten in de geschiedenis: de jaartallen 1919 en 2014.

Kijken we concreet naar wat in het hart van de mens om verandering vraagt als er hoge nood is. Het is dan belangrijk om niet laag bij de grond te blijven en te denken: "Het is nu eenmaal zo." Heel de geschiedenis van het christendom vertelt van *een sluimerende vitaliteit in ieder mens die tot leven gewekt kan worden*, wanneer eenmaal de juiste vraag is gesteld en daarna door de persoon die zich goedgegaan voelt, aan iets kan worden gewerkt. Wanneer hij zich erkent weet in zijn nood, in wat hij misschien verlangt en in zijn verborgen waardigheid.

Zoals in 1919 blijft dit in onze cultuur van dit moment een kardinale vraag. Zeker als we in onze welvaartslanden denken aan het probleem van verslavend gedrag bij mensen die zich, jong, reeds rusteloos voelen, vastigheid en structuur missen en soms zoeken. Bij de vele informatiebronnen die ons dag en nacht ter beschikking staan blijkt het niet gemakkelijk zich tot iets te bepalen en dat belangrijk te achten. *Wat gaat mij echt aan?*

Wegwijzende mensen zijn daarbij kostbaar. Een daarvan is zeker in zijn tijd Van Ginneken geweest, in zijn Gezelschap van Jezus, in zijn studie, zijn leraarschap. Een man met wervelende geestkracht, met een oog voor mensen om in hen te zien wat tot ontwikkeling kon komen. En tegelijk er op uit om op te merken waarmee zij anderen konden dienen. Hij heeft dat gemeen met veel goede leraren. Van Ginneken zag dat vrouwen een inspirerend bemiddelende taak vaak op het lijf geschreven staat. En als professor op de jonge universiteit van Nijmegen koos hij er graag een paar uit van wie hij wilde dat zij zouden promoveren! Nu, vijftiennegentig jaar later, zijn er voor hen in onze samenleving zoveel meer mogelijkheden tot expansie en gebruik van haar verschillende talenten.

In een vroegere cultuur werden talloze mensen opgeroepen om omwille van Christus hun stad en land, hun privileges en veel van wat hen eigen was, te verlaten. Die oproep zal blijven, gelukkig. Maar nu hele volken - zichtbaar en hoorbaar via tv en andere media - worden opgeschrikt door oorlog en op de vlucht gejaagd, rust er op ons die thuis zijn, die in een onbedreigde leefomgeving kunnen wonen, wel een bijzondere plicht ons te bepalen tot wat goed en heilzaam is. Mede opdat zij die

naast ons zijn neergestreken, er vreugde en kracht aan ontleen om het hunne te doen. En dat zij en wij, terwijl wij elkaar ontmoeten en van elkaar leren, ontworteling te boven komen.

Van Ginneken heeft in en voor zijn tijd oplossingen gezocht en gevonden. Initiatieven die mensen maatschappelijk, geestelijk, psychisch en dichtbij huis, goed konden doen; wat hun leven kon 'verheffen.' Hij zou wellicht zijn stem verheffen in reactie op een uitspraak als deze: "De koopkracht van mensen is dit jaar met 3 procent toegenomen." Dat nu juist dit wordt gemeten en toegejuicht, wat zegt dat voor het individuele en collectieve heil van een volk?

Daartegenover zien we dat steeds meer mensen de voedselbanken nodig hebben vanwege de groeiende werkloosheid; menskracht die overbodig geworden is door de enorme toename van de automatisering in organisaties en bedrijven. De functies bij adviesbureaus en begeleidingsinstantie daarentegen nemen toe.

We weten nog weinig raad met de kiemen van oorlog en geweld die opgeslagen liggen in volken en naties. Wat gebeurt er voordat een oorlog uitbreekt? Hoe worden herinneringen gezuiverd, om wat mensen hebben meegemaakt? Nelson Mandela heeft daar grandioze stappen in laten zien.

Maar ook denk ik hierbij aan ons aller werk, bijvoorbeeld in het genezing aanreikende van Claude Marie Barbour en Eleanor Doidge in Chicago. Ieder van ons immers wil zich laten raken door het visioen van mensen verzoend met hun eigen geschiedenis en die van hun volk. Verzoend met God, zichzelf en elkaar. Mensen die weg weten met wat zij te doen hebben in het leven.

Terug naar 1919. Van Ginneken had in dat jaar graag de leeggevallen professorplaats aan de gemeentelijke universiteit van Amsterdam willen innemen als taalkundige. Hij voelde zich gepasseerd. De gemeenteraad zag hem niet zitten, voelde zich niet helemaal safe met hem. Was hij anti-Joods? In ieder geval katholiek, en ook nog jezuïet. Ook later in zijn leven heeft Van Ginneken zijn enthousiasme herhaalde malen moeten afremmen en toch laten voortbestaan. Bijvoorbeeld: toen nieuwe, na de oorlog afgedwongen grenzen vroegen om aanvaard te worden, bleef hij hopen dat over die grenzen heen, cultuurverheffende initiatieven en onderzoek konden blijven doorgaan.

"En dan neuriede ik, maar half getroost, maar vastbesloten te lééren kunnen met de jaren, met von Scheffel:

*Das Glück lässt sich nicht jagen
Von jedem Jägerlein:
Mit Wagen und Entsagen
Soll es errungen sein."*

Zo schreef en reageerde Van Ginneken enkele jaren later (zie *Voordrachten voor niet-katholieken*, blz 377).

In 1919 is van Ginneken, 42 jaar oud, *leraar Nederlands en catechese* aan het Canisiuscollege in Nijmegen. Hij gaat ook aan het *Philosophicum* van de jezuïeten te Oudenbosch filosofie geven, christelijke kunst en pedagogie. Een jaar daarvoor begon hij in Den Haag en elders een reeks voordrachten voor mensen in en rond de parochies, met een speciale aandacht voor hen die zich op de 'drempel' of 'erbuiten' bevonden.

Na grote bijeenkomsten was hij er attent op dat zich kleine denk-, bid- en gesprekskringen konden vormen, met vragen als: katholiek zijn, wat is dat? Hoe word je het? En als je het bent, hoe leef je? Een kleine tien jaar later verschijnt dan dat dikke boek: *Voordrachten voor niet-katholieken*, geïllustreerd door Jan Toorop. Deze was verrukt om wat er zichtbaar werd rond zijn jezuïetenvrienden en het apostolaat van de eerste Reinilda's in Den Haag, (Zo werden de eerste Vrouwen van Bethanie in het werk genoemd.)

Jac. van Ginneken doet veel in 1919. Hij geeft les, sjouwt en reist, is enthousiast omdat heel de wereld van Christus Boodschap moet horen. Hij schrijft brieven, wekt mensen, mannen en vrouwen. Ondertussen is op 21 juni van dat jaar, dat wat het Gezelschap van De Vrouwen van Bethanië zou worden, met hem begonnen. Het lijkt wel 'en passant'. Maar dat is natuurlijk niet zo. Zijn zorgvuldige briefwisseling met wie onze eerste grote drie zullen worden, Maria Albers, Lou van Moorsel en Agnes Westermann (1920), en met pastoor Willenborg en monseigneur Callier-, laten wel anders zien. 1919 is ook het jaar dat Van Ginneken de oprichter werd van het Centraal Zielkundig Beroepskantoor te Utrecht, later gevolgd door het Wetenschappelijk Instituut voor Beroepskeuze te Nijmegen in 1923.

Van Ginneken zet in beweging en het lukt niet altijd wat hij in beweging zet. Maar je kunt bij al zijn initiatieven ook zeggen: de baby moest zelf blijk geven levensvatbaar te zijn. Dat heeft *Bethanië* in haar bestaan en werkzaamheden laten zien. Nu, in de zomer van 2014, al vijfennegentig jaar. Eveneens in 1919, behoort Van Ginneken met o.a. Frederik van Eeden en Jacob Israel de Haan, tot de oprichters van de 'Signifische Kring'. Deze kring probeerde op grond van studies aandacht te vragen voor psychische associaties bij het gesproken woord. Ten einde misverstanden en wantrouwen tussen verschillende sociale en religieuze groepen zoveel mogelijk weg te nemen. Iets wat Bethanië altijd als een van haar kernactiviteiten heeft gezien. En nu nog ziet, onder mensen van diverse groeperingen en culturen.

Zo ervaren we in 2014 de uitdaging om ons verschillende **nieuwe talen** eigen te maken. Minstens: om er voluit onze interesse voor te tonen. Er is in pakweg de laatste vijf jaar een enorme uitbreiding van het internetgebeuren tot stand gekomen. De snelheid daarvan, de directheid in het sociale mediaverkeer, waarbij elk medium zijn eigen 'taal' heeft, neemt nog steeds toe. Denken we aan twitteren met zijn maximaal 140 tekens, Facebook, LinkedIn

Deze, zich in rap tempo ontwikkelende en almaar uitbreidende mogelijkheden, hebben een aardverschuiving tot stand gebracht in het intermenselijk verkeer. We hebben bijvoorbeeld zo ineens duizend vrienden en miljoenen volgers. Zie paus Franciscus.

Mensen communiceren anders, zien elkaar anders, studeren anders, bewaren anders. Dit geldt voor bedrijven, scholen, kerkgemeenschappen en voor ieder gezin. We zijn nieuwe codes van met elkaar omgaan aan het uitvinden.

In een vergadering van schoolleiders rond deze materie, sprak een van hen: "Ik ben met mijn kleindochter van tien jaar - in haar kamer vol wetenswaardigheden, met poppen en van alles om haar heen op de grond - over iets 'gewichtigs' aan het praten. Op haar schoot ligt een pas gekregen, lichtblauwe laptop. Ze schuift en tikt er ondertussen van alles op. Ik zeg tegen haar: "Dat gaat toch niet zo, Annemiek: één ding te gelijk. Je kunt dit niet allemaal door elkaar." Zegt het meisje: "Ja wel, opa, dat gaat wél." En de opa en leraar denkt in zichzelf: misschien is het ook wel zo. Die kinderen kunnen iets, waarvan wij de draagwijdte nauwelijks bevroeden.

Hoe zal het, in deze beweging, *de kunst van het briefschrijven* vergaan? Dat zorgvuldige, in een zekere beslotenheid, dicht bij jezelf en de ander schrijvend verwijlen. In een groeiend weten wat je haar of hem wilt vertellen. Erop hopen dat de geadresseerde straks eenzelfde bewogenheid ervaart. Dat die de brief zal lezen, herlezen op een eigen tijd en in een laatste bewaren.

Een specimen hiervan trof ik aan in de brief die Jac. van Ginneken schreef op 18 maart 1919 aan een jonge boekhandelaar, Roebert geheten. Hoe ik de brief in handen kreeg?-

Truus Roebert, zijn dochter, woont achter ons huis, de Beiaard in Utrecht, in de Mauritsstraat. Zij zat in haar jeugd op het Rooms-katholiek Lyceum voor Meisjes in Den Haag en werd een klasgenote van Monique (Maria) Dietz, nu Vrouwe van Bethanië en levend in Pittsburgh. Beiden zien elkaar nog ieder jaar. De zus van Truus, Annemarie Roebert, was mijn klasgenote in de tweede klas van datzelfde Lyceum. Zij was toen klassenvertegenwoordigster. En dan ben je wat! Hun beider vader

had indertijd een boekhandel in Den Haag. Ons, leerlingen, werd gevraagd om, als het kon, daar onze boeken voor school te kopen; een katholieke boekhandel!

Vorige zomer bracht Monique voor haar voormalige jaargroep, bij Truus Roebert thuis, *Het Geestelijk Testament van de Vrouwen van Bethanië* mee, geschreven in 2013. We hebben daarin als gemeenschap getracht te verwoorden van wat ons nu boeit, wat we als onze opdracht verstaan, en dit geformuleerd zoals wij het in 2013 gezamenlijk hebben herkend. Wij hopen en geloven dat datgene waardoor wij werden geleid een belofte zal inhouden voor de generatie na ons. In de Mauritsstraat ontstond daarover een rijk gesprek.

En zo kwam uit een laatje(!) bij de gastvrouw, toen ik later bij haar op bezoek was, *een brief* van Van Ginneken tevoorschijn, in 1919 geschreven aan haar vader.

Wat is het bijzondere aan deze brief? Een paar aspecten:

Hij is geschreven door Van Ginneken zelf (een zogenaamde autograaf), een paar maanden voor de stichting van Bethanië. Je maakt zijn gedreven en heldere handschrift mee.

Vanaf de aanvang blijkt zijn *zorg voor het geestelijk welzijn van de massa en de individuele mens*, voor het zielenheil van de massa én van degenen die zich aan de zorg voor hen willen wijden.

Er komt een apart woord voor in zijn schrijven "massa- actie". Waar komt die term vandaan?

Kijken we naar het klimaat van die dagen. Na de eerste grote Wereldoorlog wil men zo iets verschrikkelijks als het vechten van man tegen man, vrouw tegen vrouw niet meer. Helaas weten wij wat er nog zou volgen.....

Nu vond ik bij mijn broer boven op een stapel een boek, opengeslagen en geschreven in 1918.

Het had als titel: *"De revolutionaire massa-actie"*.

Een studie door Henriette Roland Holst- van der Schalk.

Zonder twijfel reageren beide heren hierop: de ene een boekenliefhebber en verkoper, de andere een boekenschrijver. Ze hebben eenzelfde bekommernis, een half jaar na het verschijnen van deze studie. Beiden strijden voor vrede en een beter verstaan tussen mensen. Zij willen de massa bereiken met bevrijdende woorden, 'verheffende' daden!

In de eerste alinea van zijn brief vernemen we dat Van Ginneken een lezing heeft gegeven. Er kwamen niet veel mensen op af. Roebert geeft hem het advies: "Bewaar die lezing voor eens een grotere meeting of propagandavergadering, voor een volgende cursus". "Ja," zegt Van Ginneken, "de voordracht staat toch buiten alle verband, en is juist geschikt om verdere belangstelling te kweken."

Dan volgt een stuk over een leraar die zij beiden kennen en van wie Van Ginneken oordeelt: "Dat S. niet naar de kweekschool gaat, doet me, om de waarheid te zeggen, plezier. Het bloed kruipt daar waar het niet gaan kan, geloof ik, maar aan de stralende waarheid ontwingt hij zich niet, al zal hij nog heel wat met zijn eerzuchtig hartje te tobben hebben, eer hij er zich in allen deemoed aan over geeft. Bid voor hem, ook ik blijf voor hem bidden, want God heeft hem de gaven geschonken om veel goed te doen."

In deze alinea is de stem van Van Ginneken onmiskenbaar. Ik herken hem, zoals hij - bij overlevering - onze voormoeders kon toespreken: "weg met die trots. In deemoedige fierheid verder gaan! Bid en doe er iets voor, in een geest van 'versterving', *om tot de erkenning van de stralende waarheid in je doen en laten te komen*" - een echte Van Ginneken-uitdrukking! En ten slotte geeft hij toch een bemoedigend woord, om datgene te kunnen volbrengen waar je voor staat en gaat. (Er is wat afgelopen in die dagen!)

De brief loopt toe op een crisismoment in het leven van Roebert voor wat betreft de keuze waar hij zijn werk als boekhandelaar het beste kan voortzetten: "Wat zal ik doen: me vestigen in Amsterdam. En zo mij voegen in een grote, socialistisch georiënteerde, onderneming. Of houd ik hier in Den Haag mijn eigen katholieke boekhandel."

Van Ginneken:

“Jij met je Amsterdamsche benauwdheid. Ja, ze maken het je riant genoeg. En op de massa werken, kun je er ook. Als die inwerking maar heilzaam is voor jouw ziel en de zielen der massa. Wat baat het den mensch de heele wereld te winnen, als hij schade lijdt aan zijne ziel? Alleen staan is mooi en groot, als je zeker weet, dat je op je plaats staat. Maar daar twijfel ik juist heel erg aan, voor jou daar in Amsterdam. Ongetwijfeld zul je er goed kunnen doen. Daar twijfel ik geen oogenblik aan. De kwestie is voor mij maar: of je er niet méér kwaad doet.”

Dit is echt weer Van Ginneken: *tot onderscheiden bewegen*, zich afvragen: wat is het betere? En dan vooral: voor mij, in mijn gerichtheid op het goede, op dit moment en in de eigen context. Daar komt bij, dat Van Ginneken heel graag de heer Roebert wil verlokken mee te werken aan een groots plan dat hij in zich draagt. Beluisteren we verder de brief:

“Kun je je eigen zaak ook niet tot een massa-actie opwerken? En minder gevaarlijk? En met voller persoonlijke vrijheid? En met evenveel inkomsten? Ik vrees toch, dat ze je op den duur aan handen en voeten binden, en jij, die, uit afkeer voor banden, het niet in de katholieke propaganda uit kunt houden, ten langen leste in de socialistische organisatie nog over slaafscher dwang zult hebben te klagen. Want, laten we nu de principieën een oogenblik rusten, dat de katholieke actie-mannen ethisch hooger staan dan de socialistische in doorsnee, en dat de eersten voor allerlei middelen die zondigen tegen Goddelijke en menselijke liefde terugschrikken, waar de laatsten niet vies van zijn, dat moet je toch toegeven.

Als eerste stap in de richting van een massaler zaak, kom ik zeer waarschijnlijk binnenkort met een definitief voorstel voor een katholieke Bijbeleditie bij je. Waarschijnlijk zullen we, om de auteurswet, een nominalen Belgischen uitgever moeten vinden; maar de drukkosten zijn in Turnhout veel goedkooper dan hier; en jij zoudt daar alles kunnen bedisselen. Ik wrik en peuter voortdurend aan die bijbelzaak. We hebben er al een vergadering over belegd en hoopen brieven voor geschreven. Maar de meesten durven niet, of willen weer uitstellen tot in het oneindige.

Mijn parool is: nog in 1919 een Nederlandschen compleeten katholieken bijbel te doen verschijnen; nu, daar is mannenkracht voor noodig, en jouw energie en doortasten zou daar beter aan besteed zijn, dunkt mij, dan aan die Amsterdamsche zaak.

Nog eens echter, ik dring je niets op, bid er voor, beslis niet ineens, leg er je zelfs eenige verstervingen voor op, dat God je geest verlichte en je hart vertrooste met veilige kracht, en je geweten verfijne tot heilige bezinning.

Den volgenden keer, houden we Maandag onze gemeenschappelijke H. Communie, daar er Dinsdag op Maria Boodschap drie bestuursleden in hun Maria-Congregatie algemeene Communie hebben.

Met m'n beste groeten Gode bevolen”

Jac. van Ginneken S.J.

In 2014 weten we dat de aanloop tot de uitgave van een nieuwe, Nederlandstalige katholieke Bijbelvertaling er al was in 1906, met wat toen direct ‘*het Canisiusbijbeltje*’ werd genoemd. Het was een gemakkelijk in je zak te steken boekje met daarin de Evangeliën en de Handelingen van de Apostelen. In 1929 volgt een vertaling van het volledige Nieuwe Testament van de hand van de Nijmeegse Dominicaan R. Jansen o.p. Zeven vertalers laten in 1936, onder zijn leiding, het Oude Testament verschijnen. En dan is er in 1939 de eerste volledige Canisiusbijbel, vertaald uit de Hebreeuwse, Aramese en Griekse grondteksten.

In 1939 gebeurt dus wat de droom van Van Ginneken was, die dacht in zijn eentje in 1919 de uitgave van een hele Bijbelvertaling tot stand te kunnen brengen! O, grote bevlogene, niet alles lukte u!

Nu, in 2014 komt er bij het Nederlands Bijbelgenootschap opnieuw een Bijbelvertaling uit, in gewone taal, met korte zinnen. Gehoopt wordt dat de mensen onderweg, met oordopjes in hun oren, de Boodschap in zich op zullen nemen.

Hieronder een proeve van een gedeelte uit psalm 19:

Een lied voor David. Voor de zangleider

De hemel laat de macht van God zien

*De hemel vertelt aan alle mensen
hoe machtig God is.*

*De hoge hemel laat aan iedereen zien
wat God gemaakt heeft:
de zon, de maan en de sterren.*

*De hemel vertelt het elke dag,
de hemel zegt het iedere nacht,
in een heel eigen taal.*

*Het is geen gewone taal,
geen taal met woorden.*

*Het is een taal zonder geluid.
Toch gaat het bericht de hele aarde over,
het gaat de hele wereld rond.*

Over taal gesproken.....

Tot slot. Wat Van Ginneken van 1919 tot 2014 twittert, wat uit zijn geschriften naar voren komt, is het grote belang van taal: tot wie spreek ik? Met wie is het dat ik spreek? Omwille van wie of wat zeg ik iets? En wellicht het voornaamste: *wat spreekt er in al wat leeft? Wie hoor ik mij iets zeggen?*

De taal die je gebruikt doet er toe, al versluiert die telkens weer. Geef niet op.

Druk uit voor je generatie wat belangrijk is, gebruik de talen, bestudeer ze - om de Boodschap over te brengen dat het leven gegeven is, dat het gegeven blijft. En dan zijn daarvoor uitdrukkingen uit de grote Geschriften van ons verleden. Mogen wij ze als gave van de Geest, met de capaciteit van ons verlangen, in een wisselende context, altijd weer nieuw verstaan.

Een goed voorbeeld hiervan geeft *de groet en zegen* aan het einde van de Brief aan de Hebreeënen. Het kan niet mooier gezegd en gedaan: dat de God van de vrede er voor ons wil zijn. Dat het fantastisch is en voor ons redding betekent. Dat Hij onze Heer Jezus Christus teruggehaald heeft van de dood. Er is geen echtere troost voor mensen die verloren wat hen lief is. Dat Hij leven en bloed gegeven heeft, omdat hij trouw wilde blijven aan Zijn opdracht door alles heen. Liefde kun je niet verloochenen. Hij kon het niet "*onze Heer Jezus, de grote herder der schapen*".

Hier zien we een beeld dat de eeuwen doorstaat voor Hem die ons lief is. Het stamt uit een buitenlandse cultuur. We worden genodigd de kracht er van te verstaan, de behoedende warmte, het richtinggevend van een mens die met je wil gaan. Die voor je uit gaat, ja dat ook. Dat is actueel, nu er zoveel mensen uit zuidelijke contreien bij ons rondlopen die hier toekomst zoeken - sommigen dragen hun woestijngang nog met zich mee. Brengen zij de kennende zorg voor een levend wezen -met- eigen- naam, in het westen terug?

Een koor uit Ghana zong het onlangs in Utrecht:

"Shepherd me, O Lord, beyond my wants, beyond my fears, from death into life.

Hoed mij o God, meer dan ik kan verlangen, verder dan mijn angsten reiken, trek mij van dood naar leven."

De Brief aan de Hebreëën trekt onze zielen tot de God van de vrede. Tot Hem die gezonde lucht, voedsel en veilig heenkomen gunt aan wie willen leven in de nabijheid en verte van die herder , teruggehaald uit dood, uit verlies, uit alles wat niet is gelukt.

Wij zijn de hoorders van die belofte. We maken haar mee. Wij zijn het ook die nieuwsgierig reiken naar hoe het moet: leven in de buurt van die gunnende liefde. Die liefde heeft voor ons een naam gekregen, die we niet mogen verbergen. Tegelijk is er de discretie, die vaak doet zwijgen over de bron, het charisma van ons handelen; met liefde loop je niet te koop. Maar er is geen heilzame noodzaak in ons doen en laten, waar de sturing en stuwing van de Geest ontbreken. Waar de ruimte ontbreekt om die te ontvangen, de kracht en de richting ervan te koesteren in ons hart. Voor ons zou dat betekenen dat we doen alsof Jezus niet is verschenen in de tijd die eeuwig blijft.

En, nog meer dichtbij en eigener: alsof we ons hart niet aan Hem mochten verpanden.

De eerste Bethaniëvrouwen hielden in hun schortzak een schietgebedje dichtbij:

"O Heer, laat U toch vinden door wie U niet zochten" En... die U hartstochtelijk zochten, voeg ik hierbij.

Moge Hij helpen te onderscheiden in eigen leven en in een samenleving in de greep van veel wat niet goed is, oorlog, honger, nood, onheil hier en overal. Maar ook waar de gisting is van zeer vele, nieuwe, vaak gouden ontdekkingen.

"Beproof de geesten of ze uit God zijn."

Beproof de talen.

Mariet Rijk, Vrouwe van Bethanië